

Warszawa, 20/09/2006r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-522661-II/06/PS

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości -
Prokurator Generalny
Warszawa

Szanowny Panie Ministrze

Rzecznik Praw Obywatelskich otrzymał z Prokuratury Krajowej materiały dotyczące wytaczania powództw regresowych na podstawie art. 557 § 1 i 2 Kpk, załączone do pisma z dnia 31 lipca 2006 r. (nr PR V 070-8/05). Materiały te, jak również wcześniej nadesłane w tej sprawie informacje (pismo Zastępcy Dyrektora Departamentu Sądów Powszechnych z dnia 18 marca 2006 r. - nrDSP-I-5006-87/06) zostały przeanalizowane w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich. Analiza ta doprowadziła do następujących spostrzeżeń i wniosków.

Z otrzymanych danych wynika, iż praktyka badania przypadków prawomocnego zasądzenia przez sądy odszkodowania na podstawie art. 552 Kpk pod kątem ewentualnych roszczeń z art. 557 Kpk, jest w skali kraju niejednolita. Choć dane dotyczą nie wszystkich okręgów prokuratur apelacyjnych, to zwraca uwagę dysproporcja w liczbie spraw pomiędzy nimi w badanym okresie statystycznym (np. w okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Gdańsku - 17 spraw, zaś w okręgu Prokuratury Apelacyjnej we Wrocławiu - 1 sprawa). Występują także dysproporcje pomiędzy poszczególnymi prokuraturami okręgowymi (np. w okręgu Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie czynności w sprawach z omawianego zakresu prowadzone były jedynie w Prokuraturze Okręgowej w Tarnowie). Taka rozbieżność statystyczna może być oczywiście przypadkowa, wydaje się jednak, iż jej źródłem jest rozmaita praktyka w poszczególnych okręgach. Trzeba bowiem zauważyć, iż -jak wynika z wcześniejszego pisma z Departamentu Sądów Powszechnych - w okresie od IV kwartału 2003 r. do sierpnia 2005 r. prokuratorzy przeprowadzili 100 postępowań wyjaśniających,

mających na celu dochodzenia roszczeń zwrotnych. Tymczasem, jak wynika z danych statystycznych zamieszczonych na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości, w samym 2004 r. sądy prawomocnie uznały żądania skierowane na podstawie art. 552 Kpk w 299 sprawach (niesłuszne: 63 skazania, 5 zastosowań środka zabezpieczającego i 231 tymczasowych aresztowań). Wydaje się zatem, iż w poszczególnych okręgach nie praktykuje się badania wszystkich przypadków tego rodzaju.

Trudno jest kwestionować - na podstawie otrzymanych danych - zasadność odstępowania od wytaczania powództw zwrotnych przez prokuratury. Pewne zastrzeżenia może budzić jedynie przypadek, wspomniany w piśmie Prokuratury Apelacyjnej w Krakowie, kiedy to po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego w związku z zasądzeniem zadośćuczynienia za niesłuszne pozbawienie wolności udzielono prokuratorowi wytyku w trybie art. 8 ust. 7 ustawy o prokuraturze, nie kierując przeciwko niemu powództwa regresowego, ani nie wydając postanowienia. Należy jednak podkreślić, iż szczupłość danych nie pozwala przesądzić, czy działania powyższe były nieuprawnione.

We wcześniej nadesłanych Rzecznikowi materiałach zwracano uwagę na problem, który organ oprócz prokuratury jest właściwy do reprezentowania interesów Skarbu Państwa. Relacjonowana polemika pomiędzy Ministrem Finansów i Ministrem Sprawiedliwości nie znalazła, jak się wydaje, praktycznego rozstrzygnięcia. Wydaje się, że umożliwienie także innemu organowi, a nie jedynie prokuraturze, występowanie z powództwem zwrotnym, ma swoje racjonalne uzasadnienie. Należałoby jednak - jak się wydaje - podjąć działania w celu jednoznacznego określenia właściwości organów.

Ponadto, rozważenia wymaga zakres przypadków, w którym można dochodzić roszczenia zwrotnego. Omawiany przepis art. 557 Kpk przewiduje możliwość wystąpienia z odpowiednim powództwem jedynie w przypadku zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia na podstawie art. 552 Kpk (niesłuszne: skazanie, zastosowanie środka zabezpieczającego, zatrzymanie, aresztowanie). Tymczasem wydaje się, iż taka możliwość powinna być także przewidziana w przypadku zasądzenia „odpowiedniej sumy pieniężnej” stronie, której skarga na przewlekłość postępowania sądowego została uwzględniona (art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r., Dz.U. Nr 179, poz. 1843) oraz stronie, która uzyskała odszkodowanie za przewlekłość postępowania na podstawie art. 417 Kc. Należałoby także rozważyć, czy również w przypadku zasądzenia przez Europejski

Trybunał Praw Człowieka odszkodowania i zadośćuczynienia od Państwa Polskiego za działania jego organów, naruszające postanowienia Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, istnieje potrzeba wprowadzenia możliwości dochodzenia roszczeń zwrotnych od osób, które swoim bezprawnym działaniem doprowadziły do zobowiązania Skarbu Państwa do ponoszenia kosztów wypłaty odszkodowań i zadośćuczynień.

Przekazując powyższe spostrzeżenia zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Ministra o przeanalizowanie poruszonych kwestii i o poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o zajętych stanowisku i ewentualnie podjętych działaniach.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich